

A fiatal írók nevelésének kérdéseiről

Az irodalom utánpótlásának problémáiról immár halaszthatatlanul szükséges beszélni. Pártunk vezetői hívták fel a figyelmet erre. Horváth elvtárs az Írókongresszuson mondotta: *«Döntő kérdés irodalmi életünk kiszélesítésében a fiatalok erőteljesebb bekapcsolása... Változtatni kell azon a hibán, amely a fiatal írók és fiatal kritikusok «támogatásában» mutatkozik... A fiatal írók támogatásának nem az a módja, hogy megcsináljuk a Fiatal Írók Munkaközösségét és azután hátat fordítunk neki. Nem az a módja, hogy felállítjuk ennek lektorátusát s ez nem dolgozik. És nem módja a fiatal írók «támogatásának» az sem, hogy a meglévő egy-két folyóiratból szükségszerűen és állandóan kiszorulnak. Változtatnunk kell ezen a helyzeten...»* Az irodalmunk kérdéseiről most lefolyt vitában, zárószavában Révai elvtárs is utalt erre a kérdésre: *«... a vezetés megjavítása nem utolsósorban azt jelenti, hogy az eddiginél sokkal komolyabban fogjunk hozzá a fiatal írók — megrontása helyett — neveléséhez.»*

Révai elvtárs mostani zárószavában újlag figyelmeztetett bennünket arra, ne várjuk, hogy a párt oldja meg az irodalom, irodalmi életünk valamennyi kérdését, a problémákat nekünk kell felvetnünk és megoldanunk.

Ez a cikk nem vállalkozhat arra, hogy a fiatal írók problémáinak a már nagyon szükséges elemzését nyújtsa, a hibák szerteágazó gyökereit megkeresse. Ez több tanulmány dolga s az irodalmunk utánpótlásának kérdéseiről decemberben megrendezendő konferencia feladata lesz. E cikk legfontosabb kötelessége most: felvetni — inkább megállapítva, mint bizonyítva — a legégetőbb kérdéseket, a fiatal íróink továbbfejlődését máris gátló hibákat, káros nézeteket, elhajlásokat, megnyitni a vitát és az ügy megoldásában való szenvedélyes, cselekvő részvételre felszólítani az Írószövetség valamennyi tagját. Szenvedélyes, cselekvő részvételre, mert az irodalom utánpótlásának kérdése irodalmi életünk, egész kulturális életünk egyik döntő kérdése. Valamennyiünk kötelessége, minden író legszebb feladata kell hogy legyen. Mert olyan lesz a mi irodalmunk tíz-húsz év múlva, olyan erejű fegyvere lesz népünknek, amilyen szeretettel és szenvedéllyel ma szívünk üge a fiatal írók nevelése, problémáik megoldása.

Mi a helyzet az irodalom utánpótlása terén?

Az Írókongresszus óta lényeges javulás nem történt, az akkori hibák ma is megvannak, sőt csak szaporodtak, még nagyobbra nőttek. A Fiatal Írók Munkaközösségéről — bár ért el eredményeket — valójában nem mondhatjuk el, hogy betöltötte hivatását, hogy a kezdő írók nevelő iskolájává vált. Hasonlatos volt ahhoz a szépen felépített tanműhelyhez, amelyben összegyűlt az iparos tanulók lelkes kis csapata, csak éppen az oktatók, a szakma mesterei ritkán tették be a lábukat, s a tanulók kénytelen-kelletlen maguk kezdték előszedegetni a reszelőt, a kalapácsot, hozzányúlni az esztergapadhoz: mire is való ez a szerszám? hogyan is kell ezt forgatni? miből? hogyan is kell elkészíteni mindazt, amit a megrendelésekben már oly türelmetlenül sürgetnek? Nehezen tanulnak az ilyen fiatalok

és sokára lesznek a szakma mesterei! (Még szerencse, hogy sehol, egyetlen szakmában sem képzelhető el így a szakma leendő mestereinek a tanítása — mindenki képtelenségnek tartaná —, csak az irodalomban.) A legutolsó hónapokig sem az Írószövetség, sem a pártszervezet vezetősége nem segítette a fiatal írókat a szükséges módon. Problémáikat nem vetette fel, s vezetésükre nagyjából nem megfelelő embereket állított. A Fialat Írók Munkaközösségének megalakulása — nem egészen két év — óta hat titkára — s néhány hónapig egy háromtagú intézőbizottsága is — volt, mindegyik maga is kezdő, fiatal író. Hogyan irányíthaták volna ezek az emberek a fiatal írók nevelését, írói és emberi fejlődését? — De hogy miként is él a fiatal írók nevelése íróink tudatában, mutatja, hogy olyan, kicsit már «öregebb», az írói rangot már elnyert írók, mint Kuczka Péter, Karinthy Ferenc, Nagy László, Sándor András már nem is gondolnak arra, hogy alkotó munkájuk közben, vagy mellette, egy fél évig, egy évig vezessék a Fialat Írók Munkaközösségét. Holott erre lett volna s erre van ma is szükség.

Idősebb, tapasztalt íróink közül csak néhányan, — Veres Péter, Déry Tibor, Keszi Imre, Képes Géza, Hegedüs Géza — vettek részt a fiatal írók egy-egy vitáján, vagy foglalkoztak a fiatal írókkal külön beszélgetésekben is. Nem dicsékedhetünk sok olyan esettel sem, amikor egy-egy tekintélyesebb írónk azzal szólította meg valamelyik fiatal író: olvastam az elbeszéléseedt, szívesen segítenék neked! Igaz, a fiatal írókban sem élt elég türelmetlenül az az igény, hogy idősebb íróink segítsék őket.

Az Írószövetség Nevelési Osztálya, — amelynek legfőbb feladata a fiatal írók nevelése — és a mult év őszén megalakult DISZ-szervezet sem tudott számottevően változtatni a nevelési módszereken.

Mindennek a következményeként váltak a munkaközösségi viták önképzőkörösdivé, legtöbbször üres, haszontalan szócsépléssé, vagy éppen nagyképzű, mindennek, csak éppen segítőnek nem nevezhető vitákká. Egy-más műveit vitatták a fiatalok, bírálták egymás verseit, novelláit, vak vezet világtalant módjára. Könnyen híhető, hogy a viták egyre kevésbé vonzózták a munkaközösségen kívüli fiatalokat, de elkedvetlenítették mindinkább a munkaközösség tagjait is.

Nem folyt rendszeres, tervszerű szervező munka új tehetséges fiatalok felkutatására, bekapcsolására. Nem használtuk fel az írói utánpótlásra a közben lezajlott József Attila pályázatot, a DISZ Felszabadulási pályázatot, a Szabad Föld szerkesztőségének pályázatát. Valamennyin többszázán és többrezen vettek részt sokezer pályaművel, — mutatva a népünk életében végbemenő forradalmi fejlődést, népünk tehetségeiben is kiaknázatlan kincs bányáját. A József Attila pályázat résztvevői közül ugyan papíron bevontuk a leghetésegesebbet ígérkező negyven kezdő író, de utána nem kísértük munkájukat figyelemmel, így aztán ma a negyvennek alig negyede-fele vesz részt a munkaközösség életében. E mulasztásoknak és az előbb említett vitáknak a következménye a Fialat Írók Munkaközösségének mai egyik legnagyobb fogyatékosága, hogy a Nevelési osztály munkatársai és a DISZ vezetősége rendszeresen mindössze 15—20 fiatal íróval foglalkoznak, az ő írásait bírálják, az ő különféle — írói és személyes — problémáikat intézik, s a vitákon alig 30—40 fiatal író vesz részt — a nyilván tartott 87 budapesti és 43 vidéken élő fiatal író közül. Az írói utánpótlás átfogó, széles alapokra tervezett szervezete tehát szűk kis körre zsugorodott.

Az Írószövetség folyóiratai az Írókongresszus óta eltelt időszakban meg sem kísérelték, hogy felvessék a fiatal írók nevelésének problémáit, hogy cikkeikben elvileg bírálják a jelentkező hibákat, helytelen nézeteket. Ilyen cikkel — a fiatalok köteteit bíráló néhány cikk mellett — a Csillag hasábjain csak egyszer, az 1951 decemberi számban találkozhatunk, a *Fialat Írók II. Antológiájának* kritikájával s Benjámin László elvtársnak az Uj Hang

első számában megjelent Mesterség és magatartás című írása fehér holló maradt e lap eddigi életében. Az Irodalmi Újság is néhány kritika mellett másfél év alatt csupán két cikket szentelt ennek a kérdésnek.

A Csillag másfél év alatt csupán kilenc fiatal költő versét és négy prózaíró novelláját közölte, (két költő kivételével valamennyien régi tagjai a Munkaközösségnek). Az Új Hang (nem számítva az egy-két verssel szereplőket) lényegében 8—10 fiatal költő és néhány prózaíró panteonjává vált, a kiszólt «szép» versek, a «hibátlan» szerkesztésű novellák, «hangulatversek» és novellák, a formaművészet «magasiskolájává». Irodalmi életünk klikk-harcai természetesen hatottak a fiatalokra is s a tehetséges Kövesi Endre így rekedt kívül az Új Hang minden eddigi számán, az ő verseivel csak a Csillagban találkozhattunk. Hol van itt a tervszerű, az irodalom ügyét szenvédeylesen szerető, a bontakozó újat féltő gonddal segítő szerkesztői munka?

Hogyan segítette kritikánk fiatal íróink fejlődését? — Ha kritikusainkat komoly mulasztás terheli az elmúlt évben jelentkezett különféle kispolgári irányzatok elleni harc megszüntetésében, helyesebben a veszély teljes fel nem ismerésében, még nagyobb hibákat követtek el a fiatalokkal szemben. A fiatal írók fejlődésében nagy jelentőségű egy-egy antológia megjelenése, türelmetlenül várják tehát a kritikát, de azt várhatták, legtöbbször hónapokig, félévig is. S ha végül mégis csak szót ejtenek róluk, nincs sok köszönet benne. Mert pl. Reményi Béla cikkét a három fiatal költő kötetéről a Csillagban, vagy Vajda Miklós bírálatát a *Szívünk szerinti törvényről* az Új Hangban sem a fiatal költők, de a kritikuskok *maguk sem teszik ki* az ablakba.

Az Új Hang kritikai munkássága nem segítette a fiatal írók fejlődését. Mert mit szóljanak ahhoz, hogy a lap — még Révai elvtársnak a Felelet II-ről írott tanulmánya után is — a tartalom és forma kérdésében (Bajai elvtárs cikkében) a színvonal «féltése» oldaláról a tartalom elsődlegességét hangsúlyozták ellen fordul? S mire ösztökéli a fiatalokat a lap versenypályázatának értékelése, amelyből csak azt tanulhatják, hogy a jutalmazandó, jó novella legfontosabb kritériuma: a «hangulatteremtés»?

A fiatal írók eddig megjelent antológiáinak mindegyikénél elmarasztalta a kritika a hibás, felületes szerkesztői, kiadói munkát. Az első antológiáról jegyezte meg Horváth elvtárs: «Az az antológia, amelyről Déry tulajdonképpen helyesen állapította meg, hogy túlteng benne a gyenge anyag, nem a fiatal írók tehetségét vádolja, hanem azt a felületességet, amivel az anyag összeállítása megtörtént. Vádolja tehát a kiadó rossz munkáját...» A könyvkiadó felületes munkáját felröta a kritika a második antológiánál is, a Népszavánál megjelent *Szívünk szerinti törvény* című költői antológia szerkesztője is hibás a válogatásért és joggal marasztalhatja el a kritika a most megjelent *Új termés* szerkesztőjét is. Miben hibás az ilyen szerkesztői munka? Abban, hogy kötetre még nem érett írásokat elfogad, hogy könnyen kijavítható stílusbeli hibákat, képzavarokat, érthetetlen sorokat nem javíttat ki a fiatal írókkal. Egy antológiából az olvasónak képet kell kapnia egy-egy fiatal költőről, mert mit kezdhet egyetlen verssel? Mit mondhat majd a kritika az *Új termés* költőinek feléről, akikről csak egy-két vers alapján beszélhet?

A fiatal írók igazi komoly nevelője az íróiskola lett volna, amelynek szükségességét és lehetőségét Révai elvtárs állapította meg az írókongresszuson. Sok fiatal író lelkesen fogadta ezt a bejelentést és készült az íróiskolára. De mindmáig nincs nálunk íróiskola s ha sürgősen kézbe nem vesszük az ügyét, még jövő ősszel sem indul meg. De az iskola megszületésének elmaradását nem pénzügyi gondok okozták elsősorban, sokkal

inkább az Írószövetségben kialakult helytelen vélemény: minék nekünk íróiskola, hisz még nincs elég tehetséges fiatal írónk, akiknek érdemes lenne megindítanunk!

Mindez, amiről eddig szó volt, — a fiatalokkal való helytelen, hibás foglalkozás, a hiányos nevelő; mesterségbeli és ideológiai munka — a fiatal íróknál kedvező, termékeny talajt teremtett mindenféle helytelen és káros nézetnek, amelyek az Írókongresszus után irodalmunkban elburjánoztak.

Első helyen kell beszélnünk a pártosság, a pártirányítás kérdéséről. — A tartalom és forma «egyenlőségéről» vallott nézetek következményeire szép számú példát találunk a fiatalok írásaiban, ha végig lapozzuk a legutolsó év folyóiratait, de különösen az Új Hang számait. Mi az, ami e versek többségéből első pillantásra is szembeötlő? A kicsiszolt, választékos forma, a formagazdagság, a szabályos, szép rímek, — az egyenlővé degradált tartalom pedig megbűjlik, vagy éppenséggel eltűnik a kutató szem elől. (Még Bihari Sándor: *Csepélskor* című verse is jellemző példája ennek. Új Hang 8. szám.) Az ideológiai gyöngöcség következtében a sematizmustól való szabadulás igyekezetében fiatal íróink sokkal közelebb kerültek az irodalmi öncélúsághoz, mint a pártossághoz. S ez nemcsak abban mutatkozott meg, hogy a fiatalok eddigi megjelent valamennyi antológiáját el kellett marasztalni azért, mert majdnem teljesen hiányzik belőlük a párt ábrázolása. Mintha fiatal íróink nem látnák, hogy a mi korunk, a mi életünk lüktető szíve a párt s az író, szóljon bár a tavaszról vagy a szerelemről, a békéről vagy egy verejtéktől csillogó arcú munkásról, igaz lehet-e a verse, ha nem érezni bennük a szív erős dobogását? Ha nem járja át a szavakat, az érzéseket, a gondolatokat a párt jelenvalósága, «csak» oly módon is, ahogyan testet az erek éltető árama? — Szép számmal találkozunk fiatal íróinknál is sematizmussal, pl. csak a *Szívünk szerinti törvényt* említem. S a sematikus versek többségére éppen a hazáról, mai életünkről, a békéről szóló versek között bukkanunk. (Pl. Ancsel Éva: *Ezernyi fényedért, hazám*, Donga György: *Légy pártmunkás vagy költő*, Sipos István: *Dunapentele*.) Ugyanebben a kötetben, a szerelemről, az ifjú kor egyik legnagyobb érzelméről, élményéről a versek nagyobb részében már szépen, az eszmei mondanivaló és forma helyes egyéforrotságában énekelnek, elmondható ez az *Új termés szerelmes* verseiről is. De a mi életünk s különösen az ifjúság életének nagy érzéseket kiváltó tényezői a szabadság, a szocializmus építése, a békéért folyó harc «is». Miért válnak mégis erőtlenebbé a róluk szóló versek? Csupán mesterségbeli gyöngöcségről lenne szó? Nem, sokkal inkább a valóság ábrázolásának erőtlenségéről a népünk életében, a közös harcban való részvétel fogyatékosságairól. Fiatal íróink, alig kerültek ki régebbi munkahelyükről, környezetükből, az élet nagyerejű sodrásából, máris az élet szemlélové váltak. Nem benne élnek, hanem valahol fölötte, vagy mellette, nem cselekvő, teremtő részeseinek érzik magukat, hanem csodálóinak, nem az «élményben» való benneélés a fő törekvésük, hanem az élményanyag «gyűjtése».

Legalább ilyen veszélyeket rejt magában fiatal íróinknak az a magatartása, amely a legutolsó hetekben a pártirányítással szemben jelentkezett. **Eörsi István** s mellette az egyetemisták vetették fel: nincs szükség az Írószövetség DISZ szervezetére, mert az csak gátolja, de nem segíti a fiatal írók fejlődését és kiragadja őket eredeti közösségükből.

Az Írószövetség és a DISZ Központi Vezetősége a fiatal írók kommunista írók nevelésének a munkáját azonban sem az egyetemre, sem mondjuk a Ganz szervezetre bízta, rajta keresztül kell érvényesülnie a párt segítségének. De az előbb említett magatartás a DISZ szervezet felbomlásához vezetne, azt jelenti ez az álláspont: szűnjön meg a pártirányítás a fiatal írók nevelésében. Helytelen és pártellenes ez a nézet. Mert fiatal írók, kommunista írók nevelésének a munkáját sem az egyetem, se, mondjuk a Ganz Vagongyár DISZ szervezete nem végezheti el az Írószövetség DISZ szer-

vezete helyett, s ez több, mint csupán «mozgalmi munka» s ezt a többlet-munkát fiatal íróinknak is vállalniok kell a maguk fejlődése s irodalmunk érdekében. — Az ilyen magatartás rombolja a fiatalok szervezeti életét, nem előreviszi, hanem megakasztja és visszaveti a fejlődésüket.

Fiatal íróink nagyobb részéből hiányzik a mesterség, az irodalom szenvedélyes szeretete, az elmélyült, rendszeres tanulás. Hiányzik a kitartó munka a valóság s az írói alkotás mesterségbeli részének megismerésére, hiányzik a türelmetlenség, a magas igény saját műveikkel szemben. Hiányzik belőlük az a szenvedély és bátorság, ami annyira sajátja minden igazi költőnek, amelyek annyira jellemzik Petőfi, Ady, József Attila költészetét, vagy mai költőink közül Kónya, Benjámín, Tamási elvtársak költészetét.

A röpüléshez nemcsak szárnyak kellene, de merészség, bátorság is. Alig néhány fiatal, Csoóri Sándor, Takács Imre, Bihari Sándor, **Eörsi István**, Kiss Károly, Boda István, Kövesi Endre, László Ibolya, Szécsi Margit, a prózaírók közül Molnár Zoltán, Fekete Gyula, Tuli József írásaiból, türelmetlen kereséséből érezni, hogy magasan akarnak röpülni, magasan, egész életünket belátva.

S még egy, ami nélkül szárnyunk csak alacsonyan csapkod: az írói hitvatástudat, az irodalom feladatának az ismerete. Fiatal íróink munkáiból igen gyakran kiérzik, verset, novellát írtak a Csillag, vagy az Új Hang szerkesztőségének, valamelyik antológiának, — de nem ifjúságunknak, nem népünknek. A mi irodalmunk, a szocialista realizmus útjára lépett irodalmunk ars poetikája nem az, amit Eörsi elvtárs fogalmaz meg az Új Hang első számában, a Három fiatal költőről szólva: «...*hogy Ars poetikájának végső igazságát: a tudatos láttatást tudja megtenni költészete középpontjává, ahhoz elsősorban ideológiai fejlődés szükséges*». De ilyesféle végső igazság nincs is Pál József Ars poetika című versében, ezt csak **Eörsi** elvtárs állítja róla, ő jut erre a helytelen következtetésre. — De az irodalom s benne a költészet is társadalmi tett, csak társadalomban élhet s csak a társadalomról, az emberről s környezetéről szólhat. A társadalom pedig nem áll, az ember állandóan előre megy, felfelé — nem lehet hát feladata a költészetnek sem, csupán a «tudatos láttatás» (?), e mozdulatlan tett, de előrehaladásában segíteni a társadalmat, felfelé törésében erősíteni az embert, olyan példaképeket állítani eléje, akik előreragadják, olyan érzéseket s gondolatokat gyujtani benne, amelyek erősebbé teszik: ez az irodalom szent kötelessége. Mái is Petőfi sorai fogalmazzák meg számunkra legszebben ezt a nemcs kötelességet:

«Előre hát mind, a ki költő,
A néppel tűzön-vízen át!
Átok reá, ki elhajtja
Kezéből a nép zászlaját,
Átok reá, ki gyávaságból
Vagy lomhaságból elmarad,
Hogy, míg a nép küzd, fárad, izzad.
Pihenjen ő árnyék alatt.»

(A XIX. század költői.)

Ez legyen fiatal íróink ars poetikája is, és ne a «tudatos láttatás», ne a «gyönyörködtetés», ne a «szép» öncélú kergetése. Ezért fogjanak tollat, s korukhoz, népükhöz szóljanak, az a szerkesztőségnek, az antológiának.

Tehetségesebb fiatal íróinknál komoly veszélyként jelentkezik az önteltség, az arisztokratizmus, a «sztárszellem». (Pl. Tuli József, **Eörsi István**, Kiss Károly magatartásában.)

Irodalmi életünk klikkharcainak a mását megtaláljuk fiatal íróinknál. Legalább is a klikk jellemzőit fedezhetjük fel a fiatal írók legutóbbi vitájában is az egyetemisták csoportjának a viselkedésében, állásfoglalásában az Írószövetségi DISZ szervezet kérdésében. — S minden bizonyonnan nem véletlen és ok nélküli az sem, hogy Déry elvtárs Felelet II. című könyvéről az egyetemen lefolyt vitákban többek részéről olyan határozott állásfoglalás mutatkozott meg Révai elvtárs, a párt álláspontjával szemben; az, hogy éppen két egyetemista fiatal kritikus, Mészáros István és Abody Béla jutottak legmesszebb a Felelet II.-ről megjelent jobboldali irányzatokat valló kritikai nézetekben. Nem véletlen az sem, hogy a Szívünk szerinti törvény című antológia vitájában annyira lelepleződött az egyetemista Vajda Miklós és Abody Béla opportunisták kritikai magatartása, amikor a már születésekor rossznak talált kritikát, illetve Abody elvtárs az elvtelen kritikus magatartást igyekezett szépíteni. Úgy véljük, helyes lenne, ha az Éötvös Lóránd Tudományegyetem pártszervezete és DISZ szervezete megvizsgálná e kérdéseket és segítené a problémák megoldását, a helytelen nézetek kigyomlálását.

Röviden beszélnünk kell irodalmunk utánpótlásának két fontos területéről, az Írószövetség vidéki csoportjairól és az üzemi irodalmi körökről.

Az elmúlt évben hat vidéki városban, Szegeden, Pécsen, Miskolcon, Debrecenben, Győrben és Szombathelyen alakult meg az Írószövetség helyi csoportja. Ezekben a csoportokban dolgozik a Fiala Írók Munkaközösségének 43 vidéken élő tagjának többsége is. Az Írószövetség támogatása híján nem folyt ezekben a csoportokban komoly nevelőmunka, nem volt olyan irodalmi élet, amelyből a fiatal kezdő írók komolyan tanulhattak volna. Csupán a pécsi csoport kezdte el ezt a munkát dicséretet érdemlő több-kevesebb eredménnyel. Nem váltak a vidéki írócsoportok a tehetős fiatal írók gyűjtő szervezetévé, nem végeztek tervszerű munkát sem, hogy hozzájuk tartozó országrészből felkutassák az írással próbálkozó tehetősnek mutató fiatalokat. Nem egy csoportnál felmerült, jó kezekben van-e a csoport vezetése? Az Írószövetség vidéki titkársága megkezdte a munkát, hogy ezen az állapoton változtasson.

Sokkal rosszabb a helyzet az üzemi irodalmi körök kérdésében. Még 1948-ban a Szakszervezetek Országos Tanácsának Kultúrosztálya kapta ezt a feladatot, hogy az üzemi irodalmi köröket szervezze és irányítsa. 1949 tavaszán-nyarán az irodalmi körök három hónapos versenyében már 400 irodalmi kör vett részt. De a SZOT Kultúrosztályának felelőtlen hanyagsága következtében ez a szépen indult, fontos feladatok elvégzésére létrehívott mozgalom elsorvadt. Ma alig van néhány nagyüzemben irodalmi kör s a meglévők is inkább a maguk akaratából élnek. S éppen ezek a meglévő irodalmi körök mutatják, számosan vannak az üzemekben, akik az íráshoz érezve tehetőséget, próbálkoznak, tanulni akarnak, azt mutatják, hogy ezek a körök komolyan tudják segíteni az üzemi pártszervezeteket, szakszervezeti bizottságokat a termelés emeléséért, a munkafegyelem megszilárdításáért folyó harcban. Vegyük csak kézbe pl. az Építőipari Szakszervezet központi, 20—22 tagból álló irodalmi körének a műsorfüzet kiadványát. Egy év alatt 14 számot jelentettek meg, számonként 20—45 oldal terjedelemben. Csasztuskákat írnak a lógóokról, jeleneteket az anyaggal való takarékoságról, a későn járókról és sorolhatnánk még a problémákat. De ez a munka nem kielégítő. A műsorfüzet 800—1000 példányban jelenik meg s az országban 3000 munkahelyen 1000 kultúrbrigád ezekből a műsorfüzetekből ad kultúrműsort a dolgozóknak. (Hivatásos írók számára is irigylendő nyilvánosság!) S ha végiglapozzuk a megjelent számokat, a helyzet egyáltalán nem megnyugtató. A SZOT Kultúrosztályának és az Írószövetségnek elmaradt támogatása azt is eredményezte, hogy az üzemi irodalmi körökben megjelentek és nem egy helyen vezető szerepet vittek deklasztált polgári elemek s az irodalom perifériájára kiszorult emberek. Az építők műsorfüzetében is találkozunk ilyen esetekkel, sekélyes, üres írásaikból olcsó hatásvadászat lenne idéznem.

Az elmúlt hónapokban az üzemi irodalmi körök szervezését és vezetését a SZOT Könyvtárosztályára bízta s a művészi munka irányításában részt vesz az Írószövetség is. Ha jól dolgozunk ezen a téren, meg lesz a látszatja az irodalom utánpótlásában is. Az eddigénél sokkal több tehetséges fiatal jelentkezik majd, akiknek további nevelését a Fiala Irók Munkaközösségének kell elvégeznie.

Az a kép, amit itt az irodalom utánpótlásának jelenlegi helyzetéről festettünk, sötétebb, mint amilyen a valóságban. Fiala írók érték el eredményeket az elmúlt másfél évben, négy antológiájuk jelent meg, készül s decemberre megjelenik a fiatal prózaírók antológiája, néhányan, mint Oláh László, K. Nagy József, Rubin Szilárd, Fábián Zoltán, Fekete Gyula önálló kötetekkel jelentkeztek, a folyóiratokban megjelent versek, novellák is beszélnek az eredményekről. Már felsoroltuk néhány tehetséges fiatal író nevét, még melléjük vehetnénk Donga György, Zólyomi Erzsébet, Anccsel Éva, Németh Ferenc, Urbán László, Gerő Jánosét, s mindezek is erősítik, vannak eredmények. De ezek az eredmények nem elegendők és nem mentesek azoktól a komoly hibáktól, amelyekre az irodalmi életünkben most lezajlott vita, a párt kritikája rámutatott. Éppen e hibák leküzdése, az eredmények növelése érdekében kell beszélnünk a hibákról s mindjárt utánuk a feladatokról.

Mik a feladataink az irodalmi utánpótlás kérdéseinek megoldásában?

Mielőbb, legkésőbb decemberben, meg kell rendeznünk a fiatal írók II. Konferenciáját a most lezajlott irodalmi vita tanulságainak felhasználásával. A konferenciának fel kell vetnie a fiatal írók továbbfejlődését gátló hibákat, az irodalmi utánpótlás legfontosabb problémáit és meghatározni a teendőket.

A Munkaközösségben október elején elkezdődött a komoly ideológiai és mesterségbeli nevelő munka. A pártszervezet megadta azt a lehetőséget, hogy a fiatal írók is az Írószövetség pártoktatásában vegyenek részt. Nagy segítség ez, fiatal íróinknak élniük kell ezzel a lehetőséggel; el kell sajátítaniok a marxizmus-leninizmus tudományát, mert ez a tudomány az irányítóje az írói alkotó munkának is. Komoly tematikával megindult a «Móricz Zsigmond irodalmi tanfolyam». Arra kell törekednünk, hogy a Munkaközösség tagjai mellett a hetenkénti előadásokon s a három-négyhetenkénti szemináriumokon résztvegyenek a legjobb budapesti irodalmi körök vezetői is, s az előadások anyagát megtanulják a vidéki fiatalok is. Fiala íróinknak komolyan kell venniük ezt a munkát, a tanfolyamon s a mellette indult kisebb munkacsoportokban s a két hetenkénti vitaestéken az eddigénél sokkal elmélyültebben kell tanulniok, megismerni az írói alkotó munka mesterségbeli részét, megismerni haladó irodalmunk nagyjait, a szovjet irodalom eredményeit és mai irodalmunk eredményeit.

Már most el kell kezdenünk a komoly munkát, hogy az íróiskola a jövő év őszén végre valóban megszülessen.

Az Írószövetségnek és a pártszervezetnek a jövőben sokkal több segítséget kell nyújtania a fiatalok neveléséhez. Ahogyan a pártszervezet időnként megvitatta a DISZ szervezet problémáit, foglalkoznia kell az Írószövetségnek, az Írószövetség Elnökségének is egy-egy alkalommal a fiatal írók nevelésének kérdéseivel. A fiatal írók munkáját irányító Nevelési Osztályt munkaképes testületté kell tennünk. Ne papíron legyen meg a hat munkatárs, amikor a valóságban mindössze két-három elvtársnak kell végeznie ezt a munkát.

A DISZ szervezet töltse be feladatát: valóban a fiatal írók művészi és emberi fejlődését, kommunista szellemben való fejlődését segítő, a párt irányítását érvényesítő szervezetté kell válnia. Kötelessége, hogy esetenként minden halogatás nélkül felvesse a fiatal írók munkájában, műveiben mutatkozó hibákat, a szervezeti életben megnyilvánuló káros nézeteket s a Munkaközösség egész tagságát be kell vonnia a hibák, helytelen nézetek elleni harcba.

Folyóiratainknak, különösen az Új Hangnak és a Csillagnak döntő szerepe van a fiatalok nevelésében. Az Új Hangnál az eddigi zavaros, helytelen ideológiai munka helyett tisztázott, szilárd elvi alapokon nyugvó munkára, a Csillagnál a fiatalokkal nagyobb szeretettel való foglalkozásra van szükség. Nincs a fiatalok írásainak legyenek a fórumai, de az elvi problémáik egyengetői is. Az irodalom utánpótlásának kérdései nemcsak az Új Hang feladatai közé tartoznak, hanem feladata a Csillagnak, az Irodalmi Ujságnak s a Szabad Ifjúságnak is.

Meg kell kezdenünk haladéktalanul a munkát, hogy kibővítsük a Munkaközösség szűk körét. Új tehetséges fiatalokat kell bekapcsolnunk a Munkaközösség életébe, akik eddig vagy a mi habáink miatt idegenkedtek, vagy nem találtak ránk. Nem lehet kétséges, hogy az üzemek, a termelőszövetkezetek, az egyetemek, kollégiumok, főiskolák a tehetséges fiatalok sorát fogják felmutatni, ha ilyen irányú munkánkat csak el is kezdjük. Két-három hetes próbálkozásaink után máris vannak eredmények.

Az írószövetségnek és a Fiatal írók Munkaközösségének végre egymás mellé kell kerülniök. Eddig — néhány kivételtől eltekintve —, az volt a helyzet, hogy az Írószövetség vitájára nem jártak el a fiatal írók, a fiatalokéra pedig az idősebb írók. S emellett szükség van arra, hogy idősebbek és fiatalok egyaránt szenvedélyesebben szeressék az irodalom ügyét. Tanítsák az idősebbek, a szakma mesterei a fiatalokat.

Pártunk a közelmúltban újólag felvetette az irodalmunk továbbfejlődését akadályozó, a legnagyobb veszélyt jelentő hibákats azok legtöbbszörre megadta a választ, a megoldás kulcsát. Pártunk ebben a vitában is jelezte: komoly bajok vannak a fiatal írók nevelésében. Tárja fel ez a most megindítandó vita a fiatal írók nevelésének, műveinek és szervezeti életének legfontosabb problémáit, kezdjük el a munkát a decemberi konferencia jó előkészítésére. Az ügy, amelynek érdekében tesszük, százszorosán kamatoz minden érte ejtett szót, minden tettet.

GERGELY MIHALY